

P. S. SCIENCE & H. D. PATEL ARTS COLLEGE, KADI

Internal Examination

M. A. Semester - I

[Mark : 40

22-9-2016]

Sanskrit - 101

[8-30 to 10-00

॥ श्री कालिदास कृत - अभिज्ञानशाकुन्तलम् ॥

1. (अ) नीचेनामांथी गमे ते त्रष्टा श्लोकोनो अनुवाए इरो.

9

- (1) चलापाङ्गां दृष्टिं स्पृशसि बहुशो वेपथुमतीं
रहस्याख्यायीव स्वनसि मृदु कर्णान्तिकचरः ।
करौ व्याधुन्वत्याः पिबसि रतिसर्वस्वमधरं
वयं तत्त्वान्वैषान्मधुकर हतास्त्वं खलु कृती ॥
- (2) नीवाराः शुक्रगर्भकोटरमुखभ्रष्टास्तरुणामधः
प्रस्निग्धाः क्वचिदिद्भुदीफलभिदः सूच्यन्त एवोपलाः ।
विश्वासोपगमाद्भिन्नगतयः शब्दं सहन्ते मृगा-
स्तोयाधारपथाश्च वल्कलशिखानिष्यन्दरेखाङ्किताः ॥
- (3) अध्याक्रान्ता वसतिरमुनाप्याश्रमे सर्वभोग्ये
रक्षायोगादयमपि तपः प्रत्यहं संचिनोति ।
अद्यापि द्यां स्पृशति वशिनश्चारणद्वन्द्वगीतः
पुण्य शब्दो मुनिरिति मुहुः केवलं राजपूर्वः ॥
- (4) गाहन्तां महिषा निपानसलिलं शृङ्गैर्मुहुस्ताडितं
छायाबद्धकदम्बकं मृगकुलं रोमन्थमभ्यस्यतु ।
बिस्रब्धं क्रियतां यराहततिभिर्मुस्ताक्षतिः पल्वले
विश्रामं लभतामिदं च शिथिलज्याबन्धमस्मद्धनुः ॥
- (5) पातुं न प्रथमं व्यवस्यति जलं युस्मास्वपीतेषु या
नादत्ते प्रियमण्डनापि भवतां स्नेहेन या पल्वम् ।
आद्ये वः कुसुमप्रसूतिसमये यस्या भवत्युसवः
सेयं याति शकुन्तला प्रतिगृहं सर्वैरनुज्ञायताम् ॥

(1)

[P.T.O.]

- (1) અહો, મધુરમાસાં દર્શનમ્ ।
- (2) રાજન્, આશ્રમમૃગોડયં ન હન્તવ્યો ન હન્તવ્યઃ ।
- (3) કોડન્યોં હુતવહાદ્ દર્ધું પ્રભવિષ્યતિ ।
- (4) અનિર્વર્ણનીયં પરકલત્રમ્ ।
- (5) ઉત્સવપ્રિયા યલુ મનુષ્યાઃ ।

2. કાલિદાસની નાટ્યકલાની વિશેષતાઓ ઉદાહરણ સહિત જણાવો.

અથવા

14

2. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

- (1) કાલિદાસની કૃતિઓ
- (2) કલરત્મક પ્રસંગ
- (3) હંસપદિકાનું ગીત.
- (4) ધનમિત્રનો પ્રસંગ
- (5) ચોથા અંકનું રસદર્શન.

3. નીચેનામાં ગમે તે છ પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં જવાબ લખો.

12

- (1) વૃક્ષની ઓથે સંતાઈને રાજા શું જુએ છે ?
- (2) અભિજ્ઞાન શાકુન્તલમાં આવતી તાપસ કન્યાઓ કેટલી છે ? કઈ કઈ ?
- (3) અભિજ્ઞાન શાકુન્તલમાં આવતી ઋષિત્રિપુટીનાં નામ જણાવો.
- (4) તપોવનમાં પ્રવેશતા રાજાને 'આ આશ્રમ જ છે' એવું શેના પરથી લાગે છે ?
- (5) વિદૂષક સમક્ષ રાજા શકુન્તલાનું કેવું વર્ણન કરે છે.
- (6) દુષ્યન્તના પ્રેમની નિશાની-વીંટી ક્યાં પડી જાય છે ?
- (7) શકુન્તલાને પતિગૃહે વળાવવા કયા કયા તાપસકુમારો રાજાના મહેલ સુધી જાય છે ?
- (8) દિવ્યજ્યોતિ શકુન્તલાને ક્યાં લઈ જાય છે ?
- (9) દુષ્યન્તનો પુત્ર કોની સાથે રમે છે ? તેને શું કહે છે ?
- (10) હંસપદિકા રાજાને શું ઉપાલંભ આપે છે ?